

OTKRIVANJE KAZNENIH DJELA POČINJENIH NA ŠTETU ZAŠTIĆENIH MORSKIH VRSTA

Prva svjetska prijava za uznemiravanje dupina

Razgovarao Mladen KOLENKO

Malo njih zna da je 2007. godine u Istri, zahvaljujući dojavu jednog savjesnog građanina te odlične koordinacije djelatnika kriminalističke policije PU istarske, uz suradnju s nadležnim Konzervatorskim odjelom u Rijeci, na pulskom Prekršajnom sudu donesena prva prekršajna presuda za uznemiravanje jata dobrih dupina kod Verudele! Ta presuda kojom je počinitelj kažnjen novčanom kaznom od sedam tisuća kuna za uznemiravanje dobrih dupina gliserom, kod nas zaštićenih morskih sisavaca, postala je svojevrsnim preseđanom u Hrvatskoj oživotvorivši time i u sudsko-kaznenoj praksi već zacrtani pravni okvir (i) o zaštićenim morskim vrstama (pravni termin - svojatama) iz našeg mora koji se do tada malo ili nikako nije provodio u praksi.

Čuvari zaštićenih morskih vrsta

Takva prva presuda protiv nesavjesnog prekršitelja odredaba o zaštiti prirode i ugroženih te zaštićenih morskih vrsta u našem moru izazvala je i u svijetu brojne pozitivne reakcije zahvaljujući našem najvećem stručnjaku za zaštitu i očuvanje morskih sisavaca dupina dr. Hrvoju Gomerčiću s Veterinarskog instituta u Zagrebu, koji je taj događaj s ponosom predstavio na brojnim simpozijima i radnim skupinama o zaštiti prirode i zaštićenim morskim vrstama diljem svijeta.

No najveću ulogu u cjelokupnoj ovoj priči, koja je i dovela do svih tih pomaka i reakcija po pitanju očuvanja i zaštite prirode i njenih ugroženih morskih vrsta u podmorju našeg poluotoka, odigrali su djelatnici Sektora kriminalističke policije PU istarske, zaduženi za rješavanje delikata protiv opće sigurnosti i delikata protiv okoliša, unutar kojeg je još 2005. godine oformljena i grupa za otkrivanje i sankcioniranje protuzakonitog ribolova i lova.

Napori tog odjela PU istarske, u samo nekoliko godina od oformljenja, doveli su i do veoma značajnih rezultata u otkrivanju i procesuiranju kaznenih djela iz područja očuvanja, zaštite prirode i njenih zaštićenih vrsta, posebno morskih vrsta poput prstaca, periski, dupina, bezopasne kitopsine, morske kornjače - glavate želve i morske medvjedice. Njihov se trud najbolje može iščitati iz statističkih podataka PU istarske koji navode da su u tijekom 2008. na području PU istarske evidentirana čak 54 kaznena djela protuzakonitog ribolova, dok je u ovoj godini (do 1. rujna) zabilježen značajan pad, odnosno evidentirano je "samo" 31 kazneno djelo (protuzakoniti izlov, posjedovanje, stavljanja u promet i krijumčarenja zaštićenih vrsta). A nekoliko zadnjih, "najpoznatijih" otkrivenih djela u ovoj godini svakako valja istaknuti oduzimanje zaštićene morske kornjače-glavate želve od jednog umaškog ugostitelja, oduzimanje čak 54 komada periski i oko dvjesto kila prstaca te podnošenje prekršajne prijave protiv jednog pulskog mladića koji je unutar pulskog akvatorija podvodnom puškom s barke namjeravao gadati bezazlenu i zaštićenu kitopsinu, morskog psa koja se hrani planktonom. Svim tim podacima treba nadodati i velik broj otkrivenih i procesuiranih kaznenih djela protiv počinitelja nad zaštićenim kopnenim životinjskim vrstama, njihovom krijumčarenju te čak pet kaznenih prijavi protiv mučelja životinja osakaćivanja, čime je PU istarska po pitanju očuvanja zašti-

Napori Emira Jakupovića i sektora policije PU istarske za poslove opće sigurnosti i delikte protiv okoliša, čiji je on koordinator, u samo nekoliko godina od oformljenja doveli su i do veoma značajnih rezultata u otkrivanju kaznenih djela iz područja očuvanja, zaštite prirode i njenih zaštićenih vrsta

ćenih vrsta i procesuiranja takvih (ne)djela na samom vrhu policijskih uprava Hrvatske.

Kontinuirana edukacija policijskih službenika

Sve te činjenice, koje među ostalim ukazuju i na našu svjesnost o narušenoj prirodi te o njenom očuvanju i očuvanju njezinih ugroženih vrsta, visoko nas uzdižu i u okvirima europskih i svjetskih institucija, bile su

Prstaci su najčešće krijumčarena zaštićena vrsta

Nažalost, uz prstace, na meti turista sve češće su i periske

UZ PRSTACE, NA METI PREKRŠITELJA I PLEMENITE PERISKE

Tijekom 2008. g. od ukupno 54 kaznenih djela zbog izlova i/ili stavljanja u promet zaštićenih školjkaša - prstaca podneseno je 11 kaznenih prijava, od kojih su tri protiv domaćih ugostitelja. Zbog njihovog krijumčarenja preko granice podnesene su dvije kaznene prijave, a ukupno je oduzeto oko 200 kila prstaca: 85 kilograma od počinitelja uz more te 115 kg na granici. U ovoj godini do 1. rujna već je dosegnuta brojka od nešto više od 200 kg oduzetih prstaca (45 kg uz more, 155 kg na granici). Međutim, zabilježen je ukupan pad takvih počinjenih kaznenih djela u odnosu na 2008. za čak 42,9 posto (u 2009. bilo ih je 31). Ove godine, u odnosu na 2008., posebno zabrinjava gotovo stopostotno povećanje kaznenih djela počinjenih vadenjem, posjedovanjem i krijumčarenjem zaštićenih plemenitih periski. U 2008. podnesene su tri kaznene prijave, a oduzete je 28 periski. Ove godine djelatnici PU istarske podnijeli su čak sedam kaznenih prijava te su od prekršitelja oduzele 54 periske. Sve oduzete žive školjke komisijski su vraćene u more, dok su ljuštire oduzetih periski, nakon provedenog postupka, poslana svim policijskim upravama da bi se s njima upoznao što veći broj policijskih službenika.

i više ne dovoljan razlog za razgovor s koordinatorom Emirom Jakupovićem, pučki rečeno zaduženog za zaštitu i sigurnost okoliša. Nakon stručnog usavršavanja vezanog uz provedbu Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka u RH, radi kao samostalni inspektor u Sektoru kriminalističke policije PU istarske te kao linijski nositelj poslova vezanih za delikte opće sigurnosti i delikte protiv okoliša. Na samom početku rada i u uspostavi tog odjela kriminalističke policije PU istarske bilo je puno problema jer se ispostavilo da je velik dio policijskih službenika, ali i sudaca, bio slabo ili nikako informiran i educiran o problematiki obrade takvih kaznenih i prekršajnih djela. Tako da su tadašnji brojni kazneni

predmeti padali u vodu zbog slabe educiranosti, navodi nam Jakupović, ističući tek kao primjer činjenicu da mnogi njegovi kolege nisu uopće znali da je osim poznatih prstaca i periska zaštićena školjka, kao ni brojne druge morske (i kopnene) vrste. No, taj su problem, nastavljajući, polako počeli rješavati kontinuiranom edukacijom policijskih službenika, posebno graničnih policajaca, što je na kraju rezultiralo ove godine i povećanim brojem otkrivenih počinitelja takvih kaznenih djela i prekršaja. Uz to, ističe nam Jakupović, putem glasnogovornice i medija obavještavaju javnost o svim aktivnostima poduzetim na otkrivanju takvih kaznenih djela protiv prirode i zaštićenih vrsta.

- Rezultat takve edukacije i aktivnosti rezultirao je ove, 2009. godi-

ne, povećanim brojem građanskih dojava vezanih za protuzakoniti izlov ili posjedovanje, posebno zaštićenih školjki i drugih kaznenih djela iz oblasti zaštićenih morskih vrsta, koje su potom policijski obrađene i procesuirane. Uz to, raduje nas i spoznaja da smo uspješnim i kontinuiranim radom, kao i kvalitetom naših prijavi, stvorili odličnu suradnju s prekršajnim sudovima, posebno tijekom turističke sezone, tako da se svi otkriveni i s naše strane procesuirani prekršitelji, inače strani državljani, na prekršajnim sudovima procesuiraju po hitnom postupku. Po mojim saznanjima, sve su zadnje presude donesene u "našu" korist, a kad se radi o stranim državljanima, obično se kažnjavaju novčanom kaznom, od dvije do pet tisuća kuna,

ISPLATIVIJE JE ŠTITI PRIRODU I NJENE UGROŽENE VRSTE

Prema pravilniku o visini naknade štete prouzročene nedopuštenim radnjama na zaštićenim životinjskim vrstama, svi počinitelji uz prekršajnu kaznu moraju platiti i odštetu RH za svaku pronađenu i oduzetu zaštićenu vrstu. Za svaku pronađenu i oduzetu perisku prekršitelj mora platiti dodatnih 500 kuna po komadu, odštetu za jedan prstac je 50 kuna, dok za kilogram oduzetih prstaca iznosi čak 5.000 kuna. Odštetu za svakog ubijenog dobrog dupina iznosi 35 tisuća kuna, a odštetu za najugroženiju zaštićenu morsku vrstu - sredozemnu medvjedicu iznosi sto tisuća kuna. A kad tim ciframa pribrojimo i brojne druge prekršajne kazne koje se vežu uz kaznena djela prema ugroženim vrstama, jedino što se trenutno nameće kao dobra stvar jest činjenica da nam je daleko isplativije čuvati prirodu i njene vrste.

uz koje moraju platiti naknadu za počinjenu štetu zaštićenim svojatama prema Pravilniku o proglašenju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim kaže Jakupović.

Suradnja s drugim inspeksijskim službama

- Uspostavljena je i odlična suradnja s drugim inspeksijskim službama od kojih bi izdvojio suradnju s višom inspektoratom zaštite prirode Ivanom Jelinčićem, višom lovno-šumarškom inspektoratom Arankom Pavićem, dr. sc. Alenom Soldom iz Instituta za more te posebno suradnju s prof. dr. sc. Hrvojem Gomerčićem, koji osim što ističe na rad diljem stručnog svijeta, pomaže i forenzičkim ispitivanjem uzroka smrti pronađenih lešina zaštićenih svojti - posebno dobrih dupina. Tu bih se osvrnuo na jedan događaj nedavno pronađenog trupla dobrog dupina ubijenog najvjerovatnije lovačkom puškom u moru na jednoj lokaciji uz zapadnu obalu Istre. Nakon obdukcije trupla dobrog dupina od prof. Gomerčića dobili smo vrijedne dokaze koji bi mogli dovesti i do počinitelja ovog kaznenog djela. Također, moram istaknuti da ovim našim nastojanjima na području cjelokupne PU istarske te svakodnevnim postupanjem i procesuiranjem pismena nadležnim državnim odvjetništvima želimo stvoriti pozitivnu sudsku praksu da bi se ovakva kaznena djela, na štetu zaštićenih i drugih životinjskih svojti, prepoznala kao ozbiljna, a ne da i dalje kotiraju gotovo na nivou onih 'bezačajnih'. Samim time smatram da će naš rad unutar PU istarske biti prepoznat te da će potaknuti cjelokupno stanovništvo Istre da se i oni još aktivnije uključe i pomognu nam u operativnim saznanjima kojima želimo očuvati Istru. Ustanovili smo da je strogo zaštićena i ugrožena sredozemna medvjedica ponovno našla svoje stanište u istarskom podmorju te da se ne bojimo za njenu sigurnost i opstanak. A sad nam još predstojeći zadaća da uz naše ljude o svemu naučimo i turiste, tako da ubuduće naše zaštićene morske vrste preko granice iziđu samo na fotografijama, zaključio je Jakupović.